ECLI:LV:AT:2019:0919.A420256417.9.S
A420256417, SKA-1016/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2019.gada 19.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Vēsma Kakste, Veronika Krūmiņa, Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 2.maija spriedumu, ar kuru noraidīts /pers. A/ pieteikums par Pārtikas un veterinārā dienesta 2017.gada 30.jūnija lēmuma Nr. 1.1-14.1/17/1250 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai /pers. A/ kopīpašumā pieder ēka Jūrmalā. Šajā ēkā kā nomniece trešā persona SIA „Stollons" sniedza ēdināšanas pakalpojumus. Jūrmalas pilsētas domes būvvalde konstatēja, ka trešā persona ēkā ir veikusi patvaļīgu būvniecību, tālab aizliedza trešajai personai ēku ekspluatēt un uzlika pienākumu sakārtot būvniecības dokumentāciju līdz 2017.gada 1.septembrim.

Pēc būvvaldes lēmuma Pārtikas un veterinārā dienesta Rīgas pilsētas pārvalde 2017.gada 17.maijā nolēma apturēt trešās personas darbību ar 2017.gada 1.septembri. Pieteicēja apstrīdēja minēto lēmumu, lūdzot trešās personas darbību apturēt nekavējoties. Apstrīdēšanas procesā administratīvais akts papildināts ar nosacījumu, ka trešās personas darbība tiks apturēta, ja tā līdz 2017.gada 1.septembrim nenovērsīs trūkumus tās darbībā attiecībā par ēdināšanas pakalpojumu sniegšanai atbilstošām telpām.

[2] Nepiekrītot Pārtikas un veterinārā dienesta lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu administratīvajā tiesā.

Lietas izskatīšanas laikā, zūdot priekšnoteikumiem pieteicējai labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai, pieteikuma priekšmets precizēts kā pārsūdzētā lēmuma atzīšana par prettiesisku.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2019.gada 2.maija spriedumu noraidīja pieteikumu, jo lietā nav konstatējami tādi apstākļi, kas būtu bijuši par pamatu apturēt trešās personas darbību nekavējoties. Spriedumā norādīts, ka atbilstoši Pārtikas aprites uzraudzības likuma 27.panta piektajai daļai pārtikas uzņēmuma darbību aptur nekavējoties, ja: 1) sakarā ar neatbilstību normatīvajos aktos pārtikas (tostarp saskarei ar pārtiku paredzēto materiālu un izstrādājumu) aprites jomā noteiktajām prasībām produktos var nonākt bīstamas vielas vai slimību izraisītāji vai var rasties draudi cilvēku un dzīvnieku veselībai vai dzīvībai; 2) tas nav atzīts vai nav reģistrēts pārtikas aprites jomu reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Trešā persona primāri pārkāpa būvniecības tiesisko negulējumu, kas savukārt pamatoja būvvaldes noteikto aizliegumu ekspluatēt telpas, bet šāds aizliegums pats par sevi nav saistāms ar iespējamu pārtikas piesārņojumu. Tieši iespējams pārtikas piesārņojums varētu pamatot vēršanos pret trešo personu ar bargāko tiesību aizsardzības līdzekli – nekavējošu darbības apturēšanu.

[4] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību par spriedumu. Sūdzībā norādīts, ka trešā persona kā pārtikas uzņēmums pretēji Ministru kabineta 2010.gada 10.februāra noteikumu Nr. 104 „Pārtikas uzņēmumu atzīšanas un reģistrācijas kārtība" 2.[1]punktam darbojās ekspluatācijā nenodotās telpās. Tiesa ir nepareizi tulkojusi Pārtikas aprites uzraudzības likuma 27.panta piekto daļu un nav ņēmusi vērā panta pirmo daļu, kas noteic, ka Pārtikas un veterinārā dienesta amatpersonai ir tiesības pieņemt lēmumu par pārtikas uzņēmuma darbības (tostarp tā struktūrvienības vai atsevišķu iekārtu darbības) apturēšanu, ja ir konstatēta neatbilstība normatīvajos aktos pārtikas (tostarp saskarei ar pārtiku paredzēto materiālu un izstrādājumu) aprites jomā noteiktajām prasībām. Proti, katrā lietā faktiskie apstākļi ir novērtējami individuāli, un pamatu nekavējošai uzņēmuma darbības apturēšanai var konstatēt arī gadījumos, kad neizpildās panta piektajā daļā minētie kritēriji.

Motīvu daļa

[5] Pieteicēja sākotnēji pieteica prasījumu par sev labvēlīgāka, bet trešajai personai nelabvēlīgāka administratīvā akta izdošanu. Mainoties lietas faktiskajiem apstākļiem, norādot, ka pieteicēja nevēlas pieļaut šādu gadījumu atkārtošanos, prasījums tika precizēts par atteikuma atzīšanu par prettiesisku.

Lai persona varētu lūgt sev labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ir jākonstatē, ka tai piemīt subjektīvās tiesības tādu prasīt. Ja personai šādas tiesības nepiemīt, tad vēl jo mazāk tai piemīt tiesības lūgt izvērtēt atteikuma tiesiskumu. Tālab Senāts lūdza lietas dalībniekus sniegt viedokli par to, vai tiesvedība lietā ir turpināma.

Pieteicēja uzskata, ka viņas kā ēkas, kurā tika sniegti ēdināšanas pakalpojumi, kopīpašnieces tiesisko interešu lokā ietilpst visi jautājumi, kas jebkādā veidā skar vai attiecas uz minēto īpašumu. Pieteicēja vērsās iestādē nevis, lai novērstu trešās personas pārkāpumus pārtikas apritē, bet gan lai nepasliktinātu sev piederošās ēkas stāvokli.

Iestāde norādīja, ka pieteicējas interese, lai trešā persona tiktu sodīta citā, ar patvaļīgās būvniecības procesu tieši nesaistītā jautājumā, nav aizsargājama. Līdz ar to pieteicējai nepiemīt subjektīvās tiesības tiesā izteiktā prasījuma uzturēšanai.

Trešā persona viedokli nesniedza.

[6] Persona var ziņot iestādei par tās pamanītiem citu personu pieļautiem pārkāpumiem, tomēr tas automātiski nenozīmē, ka personai ir tiesības prasīt no iestādes aktīvu rīcību vai konkrētu lēmumu pieņemšanu. Administratīvā procesa likuma 31.panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu, izņemot likumā noteiktos gadījumus, var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas.

Pamatots ir pieteicējas arguments, ka pieteicējas tiesiski aizsargājamo interešu un tiesību lokā ietilpst jautājumi, kas ir saistīti ar viņas nekustamo īpašumu. Tomēr izskatāmajā gadījumā ar strīdus ēku kā tādu ir saistīta tajā veiktā būvniecība un Jūrmalas pilsētas domes būvvaldē uzsāktā patvaļīgās būvniecības lieta. Jautājums par trešajai personai noteiktiem (nosakāmiem) pienākumiem vai ierobežojumiem ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas jomā nekādi nemaina ēkas tiesisko statusu un neietekmē secinājumu par to, vai ēka ir neatbilstoši ekspluatēta. Visi ar būvniecību saistītie jautājumi ir risināmi būvniecības procesā, kurā citastarp jau tika regulēts jautājums par ēkas ekspluatāciju. Nekādas citas privāttiesiskas intereses nevar pamatot pieteicējas subjektīvās tiesības šajā lietā.

Ievērojot, ka pieteicējai nav subjektīvo tiesību lūgt Pārtikas un veterinārajam dienestam sodīt trešo personu, pieteicējai nav tiesību arī lūgt vērtēt iestādes lēmuma tiesiskumu.

[7] Šādos apstākļos, kad pieteicējai nemaz nebija subjektīvo tiesību vērsties tiesā, apgabaltiesas spriedums ir atceļams, bet tiesvedība lietā ir izbeidzama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu, 348.panta pirmās daļas 3.punktu, 351.pantu, Senāts

nosprieda

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 3.decembra spriedumu, ar kuru ir noraidīts /pers. A/ pieteikums par Pārtikas un veterinārā dienesta 2017.gada 30.jūnija lēmuma Nr. 1.1-14.1/17/1250 atzīšanu par prettiesisku, un izbeigt tiesvedību administratīvajā lietā.

Noraidīt /pers. A/ kasācijas sūdzību.

Lēmums nav pārsūdzams.

V. Kakste V. Krūmiņa I. Višķere